

ZPRÁVA O ČINNOSTI MATICE MORAVSKÉ V ROCE 2012

Výbor společnosti zvolený na valné hromadě konané 23. května 2012 pracoval ve složení: předseda Jiří Malíř, místopředseda Bohumír Smutný, jednatel Bronislav Chocholáč a hospodářka Jiřina Štouračová. Dalšími členy výboru byli: Blažena Gracová, Slavomír Brodesser, Martin Čapský, Ladislav Hladký, Libor Jan, Karel Mlateček, Pavel Pumpr, Václav Štěpánek, Miloš Trapl a David Valůšek. Revizní komise pracovala pod vedením její předsedkyně Hany Jordánkové, členy komise byli Tomáš Knoz a Jiří Vaněk. V průběhu roku nedošlo ve složení výboru a revizní komise k žádným změnám. Výbor i revizní komise se sešly v tomto roce třikrát.

Členská základna společnosti byla stabilizovaná. Ke 30. dubnu 2013 měla společnost 254 členů. Bohužel stále se nám nedaří získat mezi členy společnosti větší počet studentů historie nebo příbuzných oborů. Členové Matice moravské jsou o její činnosti informováni společně s dalšími zájemci prostřednictvím samostatných webových stránek sdružení (<http://www.maticemoravska.cz>). Jednou ze základních povinností členů společnosti je placení členských příspěvků. V tomto ohledu je možné konstatovat, že většina členů tuto povinnost plní, v ojedinělých případech je však nutná urgence jejího plnění.

Propagace činnosti (zejména publikační) byla prováděna především na přednáškách a konferencích (spolu)pořádaných společností. Distribuci matičních publikací nadále provozujeme prostřednictvím společnosti KOSMAS. V loňském roce pokračovala spolupráce s dalšími maticemi, zejména se jednalo o prohloubení kontaktů s Maticí slezskou (návštěva vedení MS a členů 26. května 2012 v Brně) a především s Maticí srbskou v Novém Sadu (účast delegace MM na prezentaci druhého sborníku *Od Moravy k Moravě* v Novém Sadu v říjnu 2012).

Publikační činnost

Kontinuálně pokračovalo vydávání Časopisu Matice moravské, které je nadále hlavním publikačním úkolem společnosti. V roce 2012 byla vydána dvě čísla již 131. ročníku periodika v celkovém rozsahu 440 stran. V témže roce bylo ve spolupráci s Česko-lichtenštejnskou komisí publikováno v pořadí již třetí Supplementum ČMM s názvem *Místa lichtenštejnské paměti*, které k vydání připravili Tomáš Knoz a Peter Geiger. Další podrobnosti o časopisu a supplementu obsahuje zpráva Pavla Pumpra.

Mimo časopis se rozvíjela publikační činnost společnosti vydáváním dalších svazků existujících edičních řad Pramenů k moravským dějinám a Knihnice Matice moravské, a také publikováním prací

mimo tyto řady. Většina publikací byla vydána ve spolupráci s bývalým Výzkumným střediskem pro dějiny střední Evropy: prameny, země, kultura.

Ediční řada Prameny dějin moravských byla rozšířena o 22. svazek s názvem *František Skopalík. Život a dílo v dokumentech I*, který edičně připravil Zdeněk Fišer. Kniha je úvodním svazkem třídílného edičního projektu, jehož cílem je zachytit osobnost Františka Skopalíka (1822–1891), „prvního rolníka“, jak byl svými současníky ve 2. polovině 19. století označován. Publikace prostřednictvím dokumentů mapuje Skopalíkův život, seznamuje s jeho zajímavými deníky vedenými v letech 1847–1851, otiskuje materiály vztahující se ke scelování a přibližuje také řadu jeho cest, jak po Moravě, tak i po zahraničí, např. po Itálii.

Jako 38. svazek Knihovny Matice moravské byla publikována práce Tomáše Dvořáka s názvem *Vnitřní odsun 1947–1953. Závěrečná fáze „očisty pohraničí“ v politických a společenských souvislostech poválečného Československa*. Autor v knize na pozadí politického vývoje a myšlenkového ovzduší poválečného Československa směřujícího ke komunistické totalitě představuje realizované nebo jen naplánované projekty nuceného přesídlení zbytku neodsunutých Němců, moravských Charvátů a dalších skupin obyvatelstva v rámci území republiky.

Mimo ediční řady byla vydána monografie *Morava v časech markraběte Jošta* autorského kolektivu v čele s Liborem Janem. Postihuje vládu moravského markraběte z vedlejší větve Lucemburků na podkladě nejnovějších výzkumů mladší generace historiků. Jednotlivé kapitoly se věnují markraběti Joštovi a správě Moravy, jeho dvoru a zemskému soudu, roli měst i rodových klášterních fundací. Opomenuta není ani problematika vztahu markraběte k Uhrám, Braniborsku či opavskému Slezsku.

K publikační činnosti loňského roku lze připojit i práci vzešlou z úsilí domácích a několika zahraničních výzkumníků nejmladší badatelské generace. V závěru roku byla konečně do tisku připravena publikace Lenka Pokorná – Korytarová a kolektiv: *Promýšlet Evropu dvacátého století. Evropa sjednocená – rozdělená*.

Přednášková činnost

Ve spolupráci s Historickým ústavem FF MU, brněnskou pobočkou HÚ AV ČR a dalšími institucemi se společnost podílela na přípravě mezinárodní doktorandské konference *Promýšlet Evropu dvacátého století. Evropa sjednocená – rozdělená*, která se konala v Brně ve dnech 19. a 20. dubna 2012. Bylo na ní předneseno třicet příspěvků, z nich sedm badateli ze zahraničí.

Samostatně společnost realizovala přednášku Michaely Šeferisové-Loudové *Umělecká výzdoba knihovny minoritů v Brně* (pro členy Matice slezské a další zájemce). Matice moravská dále připravovala ve spolupráci s Historickým ústavem FF MU sérii samostatných přednášek předních zahraničních a domácích odborníků. Své výzkumy zde prezentovali:

Kristina Kaiserová (Ústí nad Labem): *Česko-německé vztahy a vzpomínková kultura 1989–2012*

Marceli Kosman (Poznaň): *O pożytkach dla Polaków ze spojrzenia na historyczne doświadczenia Czechów*

Jan Seidl (Praha): *Hnutí sexuálních menšin v meziválečném Československu*

Formou představení a diskuse nad knihou byly přiblíženy poznatky uložené ve sborníku: *Die geistlichen Ritterorden in Mitteleuropa. Mittelalter*, který redigovali Karl Borchardt (Mnichov) a Libor Jan (Brno).

Výše uvedené série přednášek se účastnily v průměru čtyři desítky osob především z řad pedagogů a studentů Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, ale i z dalších brněnských pracovišť (Historického ústavu AV ČR, Moravského zemského archivu, Archivu města Brna, Moravského zemského muzea aj.).

Získávání finančních prostředků

Nedílnou součástí činnosti výboru bylo získávání finančních prostředků pro naši práci. Výše uvedené rozsáhlé aktivity společnosti totiž není možné financovat pouze z členských příspěvků a prodeje publikací. Trvajícím hospodářská krize a rostoucí byrokratické požadavky ze strany vyhledávatelů grantů a dotačních programů a projektů však tuto činnost velmi komplikují a znesnadňují. Byly podávány projekty s žádostí o finanční příspěvek na Ministerstvo kultury ČR, Jihomoravský kraj, Statutární město Brno, na Radu vědeckých společností při AV ČR a na Nadaci Českého literárního fondu. I přes neúspěšnou žádost u MK ČR bylo získáno celkem 335 193 Kč. Další podrobnosti o finančním hospodaření společnosti obsahuje zpráva Jiřiny Štouračové.

Ve srovnání s předchozími léty sice v roce 2012 poklesl počet vydaných prací, i přesto lze vydání pěti knih, ať již samostatně nebo ve spolupráci s dalšími institucemi, a zároveň publikování dvou čísel ČMM považovat za výsledek velmi dobrý. Stabilní rozsah a vysokou úroveň si uchovala přednášková činnost. Bohužel dlouhodobě se nedaří zapojit do činnosti společnosti ve větším měřítku studenty historie bakalářského a magisterského stupně.

* * *

Úkoly na následující období (rok 2013)

1. V oblasti publikační zajistit vydání dvou čísel 132. ročníku ČMM, dalšího supplementa ČMM ve spolupráci s Česko-lichtenštejnskou komisí historiků a dále jedné až dvou publikací v rámci edičních řad.

2. V oblasti přednáškové opětovně připravit šest samostatných vystoupení domácích a zahraničních odborníků. Podílet se na přípravě a realizaci další mezinárodní konference doktorandů.

3. V oblasti organizační a zajišťování finančních prostředků již byly podány v požadovaných termínech (od října 2012 do února 2013) granty a žádosti o finanční podporu některých z výše uvedených publikací. Jmenovitě se jednalo o Ministerstvo kultury ČR, Radu vědeckých společností při Akademii věd ČR, Jihomoravský kraj, Statutární město Brno a Nadaci Českého literárního fondu. K naplnění výše uvedených úkolů bude nutné získat nejméně 500 000 Kč.

Závěrem tohoto vystoupení mi dovoluje, abych jménem výboru společnosti i jménem svým vám všem, kteří jste se aktivně podíleli na činnosti společnosti, za tuto práci na matiční roli upřímně poděkoval.

Bronislav Chocholáč